

PGF
PGF
PGF

-
- 3** Förord
-
- 4** Partsgemensamt forum 2022
-
- 7** **DIALOG 1.** Tema: Civilsamhället och arbetet med integration och mot segregation
-
- 12** **DIALOG 2.** Tema: Koden omsatt till vardag
-
- 15** **DIALOG 3.** Tema: Demokrativillkor för statsbidrag och yttrandefrihet i civilsamhället
-
- 18** Deltagarnas synpunkter om forumet
-
- 20** Arbetsformer för forumet 2022
-
- 22** Organisationer i forumet 2022
-
- 23** Forumkonferensen 2022
-
- 24** Tidigare teman
-

Förord

DENNA SKRIFT HANDLAR om Partsgemensamt forum (PGF) 2022. PGF är en plattform för dialog på nationell nivå mellan regeringen och det civila samhällets organisationer och ska bland annat följa upp och utveckla politiken för det civila samhället. Hur parterna har representerats och forumets arbetssätt framgår längre fram i denna skrift.

Årets möten har tydligare kopplats till de principer som ligger till grund för uppföljningen av civilsamhällespolitiken och de har framkommit i tre olika tematiska inriktningar under årets tre dialogmöten. Under dessa möten har samtal skett om civilsamhällets arbete med integration, dels i ljuset av Rysslands invasion av Ukraina men också integration ur ett mer långsiktigt perspektiv, och civilsamhällets arbete i detta. Under det andra mötet var det formerna för samverkan mellan parterna som stod i fokus. Dels för att kunskapshöja kring de beprövade metoder som återfinns i Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen (Koden), men också hur parterna tillsammans och var för sig kan sprida kunskapen om Koden och hur samverkan kan förbättras genom att tillämpa de principer som ligger till grund för den. Avslutningsvis möttes parterna i en dialog kring demokrati-villkor och hur parterna tillsammans och var för sig kan arbeta med individer och grupper som befinner sig i en demokratisk riskzon.

Vikten av partsgemensam dialog och den gemensamma förståelsen för varandras roller och förutsättningar är något som har lyfts i forumet genom åren och det är också just det som PGF bland annat syftar till. Därför hoppas vi att den här skriften kommer att vara ett stöd till framtida dialoger i PGF men också ett sätt att sprida kunskaper och erfarenheter till aktörer utanför forumet. Förhoppningen är framförallt att de idéer och förslag som framkommit under året kan bidra till att utveckla villkoren för det civila samhället.

Eva Stengård, Kulturdepartementet

Ordförande i Partsgemensamt forum 2022

Charly Wassberg Borbos, CIVOS

Vice ordförande i Partsgemensamt forum 2022

Partsgemensamt forum 2022

MÅLET FÖR POLITIKEN för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att:

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter,
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Målet slogs fast av riksdagen i samband med propositionen *En politik för det civila samhället* (prop. 2009/10:55). I propositionen framgår att politiken ska genomföras i dialog med det civila samhällets organisationer. Det sker bland annat genom partsgemensamt forum.

SYFTET MED PGF

I propositionen *En politik för det civila samhället* (2009/10:55) finns följande utgångspunkter för PGF:s syfte och utformning:

- Dialogen bör behandla generella frågor om det civila samhällets villkor, möjligheter och utveckling samt dess roll i demokratin och för delaktigheten i demokratin.
- Dialogen och samrådet i forumet bör utformas så att relationen mellan parterna är jämbördig och så att initiativ ska kunna tas av båda parter. Civilsamhället bör utse sina egna representanter. Ordförandeskapet bör vara roterande.
- Dialog och samråd bör ske utifrån en dagordning där konkreta frågor tas upp efter förslag från båda parter.
- Mötena ska ha en tydlig uppgift. En sådan uppgift kan vara diskussion om de uppföljningar som görs av politiken och det civila samhällets villkor och förutsättningar utifrån de sex principer som formulerats. De sex prin-

ciper som avses är principerna om självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn, samt mångfald.

- Frågorna bör ha en inriktning som utgör ett led i en strategi för framtiden och där det finns möjlighet till reellt inflytande för det civila samhällets organisationer.

Parterna kommer årligen överens om forumets arbetsformer, som tecknas ned i en arbetsordning, där uppdraget förtydligats i följande punkter:

- Syftet är att ha en dialog om uppföljningen av politiken. I forumet finns utrymme för att lyfta erfarenheter och kunskaper, tydliggöra parternas roller och förutsättningar, men inte att fatta beslut.
- De frågor PGF kan fatta beslut om rör dialoger och arbetsformer inom ramen för denna arbetsordning. Beslut tas då i konsensus mellan de två parterna i forumet.
- Generella frågor av lokal eller regional karaktär kan lyftas i forumet.

TEMA

Eftersom dialogen i forumet ska utformas så att relationen mellan parterna är jämbördig och så att initiativ ska kunna tas av båda parter väljer parterna tillsammans ut de teman som ska diskuteras under året. Under 2022 var ambitionen att tydligare koppla årets teman till de principer som ligger till grund för uppföljningen av civilsamhällespolitiken, därav har varje tema ett eller flera tillhörande principer. Årets tre teman var:

- Civilsamhället och arbetet med integration och mot segregation (principerna mångfald samt kvalitet)
- Koden omsatt till vardag (principerna öppenhet och insyn samt dialog)
- Demokrativillkor för statsbidrag och yttrandefrihet i civilsamhället (principerna självständighet och oberoende samt långsiktighet)

DELTAGARE/PARTERNA

Regeringen har under olika möten representerats av tjänstemän från Kulturdepartementet, Justitiedepartementet, Socialdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet. Civilsamhällesparten har representerats av 13 organisationer. Även Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor samt Sveriges Kommuner och Regioner har deltagit.

Medverkat under ett PGF-möte har även kulturminister Jeanette Gustafsdotter.

DIALOGERNA

Varje möte förbereds av en planeringsgrupp som består av deltagare i forumet. Planeringsgruppen arbetar fram ett förberedelsematerial samt planerar metod och genomförande för mötet.

DIALOG 1.

Tema: Civilsamhället och arbetet med integration och mot segregation

PGF-MÖTET DEN 27 april inleddes med ett samtal med kulturminister Jeanette Gustafsdotter om regeringens prioriteringar och värdet av civilsamhällets insatser för integrationen. Temat på dagens möte ansågs särskilt relevant i och med att det pågående mottagandet av flyktingar från Ukraina aktualiserat vikten av en välfungerande integration.

Därefter delade Bojan Brstina, SIOS, med sig av personliga perspektiv på integrationsinsatser och integrationsfrämjande verksamheter där civilsamhället haft en central roll.

Detta följdes av gruppdiskussioner.

Den första frågeställningen att diskuteras var »Hur ser förutsättningarna ut för civilsamhället och det offentliga möjligheter att bidra till snabbare integration redan genom insatser för det direkta mottagandet? Hur ser behoven ut och vilka hinder finns? Hur kan detta skilja sig på lokal, regional och nationell nivå?«. Samtliga diskussioner sammanfattades och avslutades med förslag på åtgärder som redovisas nedan.

VAD KAN REGERINGEN GÖRA?

Det offentliga borde, när det finns skäl till det, använda sig av IOP:er som alternativ i stället för att gå igenom ordinarie bidragsstrukturer. IOP är en överenskommelse om samverkan mellan offentlig och idéburen sektor i syfte att uppnå ett visst allmännyttigt samhällligt mål¹. Det är ett bra tillvägagångssätt när mindre medel krävs för mindre insatser som kan ge stora resultat.

1 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/statens-offentliga-utredningar/ideburet-offentligt-partnerskap---vagledning_H7B356d2

Detta gäller exempelvis på lokal nivå för att kompetenshöja de föreningsaktiva i vissa situationer.

Regeringen bör bli bättre på att inte enbart fokusera på större organisationer. Där kan regeringen upprätta effektiva samordningsorgan så att även mindre aktörer kan få verka tillsammans. Det finns dock en förståelse för att det kan vara en ansvarsfråga i relation till att lägga viktiga uppgifter på civilsamhället i krissituationer, eftersom det också måste finnas ansvarsmekanismer som garanterar att verksamhet blir genomförd. En lärdom från pandemin är att samverkan och samordningen av samverkan från offentligt håll har underlättats genom digitala verktyg.

VAD KAN CIVILSAMHÄLLET GÖRA?

Samverkan inom det civila samhället på området upplevs oklar bland deltagarna. Samverkan inom sektorn upplevs även som bristfällig, mycket på grund av konkurrens som uppstår när fler organisation verkar inom samma område eftersom man ofta konkurrerar om samma medel. Dessa aspekter försvårar samarbetet och fokus försvinner från syftet och ändamålet. Civilsamhället kan därför arbeta för en bättre samverkan mellan civilsamhällets aktörer för att bidra till en snabbare integration genom insatser för det direkta mottagandet.

VAD KAN PARTERNA GÖRA TILLSAMMANS?

Parterna kan föra samtal om hur civilsamhället kan komplettera det offentliga när det kommer till organisationsformer och strukturer. Exempelvis vart man vänder sig efter kontorstid när kommunernas tjänstepersoner gått hem. Detsamma gäller i utnyttjandet av redan befintlig kompetens inom såväl offentlig sektor som civilsamhälle och hitta strukturer för en lyckosam resursfördelning.

En grupp efterfrågade en gemensam strategi i relation till krishanteringen. Utan en gemensam plan blir det snarare punktinsatser på olika områden och vid olika tidpunkter. Det uttrycktes ett behov av en överblick över vilka insatser som genomförs vart och när, både lokalt, regionalt och nationellt. Där efterfrågas en aktör som kan ge en övergripande bild.

Det konstateras att civilsamhällets arbete är viktigt i det direkta mottagandet men att det finns ett behov av att bättre synliggöra den bredd av insatser och verksamheter som finns. Där kan parternas hjälpas åt att hitta metoder för att effektivt visa upp den palett av aktiviteter som erbjuds. Även inom civilsamhället kan man stötta varandra i detta.

Den andra frågeställningen som diskuterades var »Hur ser förutsättningarna ut för civilsamhället och det offentliga att bidra till en fungerande integration också på längre sikt? Hur ser behoven ut och vilka hinder finns? Hur kan detta skilja sig på lokal, regional och nationell nivå?«

VAD KAN REGERINGEN GÖRA?

På lokal nivå behövs en samordnande aktör för att skapa kontakt mellan organisationer men också för att möjliggöra för civilsamhället att visa upp och tillgängliggöra de olika aktiviteter och det stöd som erbjuds. Däremot har inte alla kommuner medel för detta, och där kan staten erbjuda stöd. En effekt av detta skulle vara att synliggöra civilsamhällets bredd och därmed bidra till integrationen.

Några problemområden lyftes i relation till bidrag till civilsamhället för att genomföra olika integrationsinsatser. Dels att verksamheter som får bidrag för en viss aktivitet inte kan ställa om för att i stället arbeta med att hjälpa de människor som nu är i kris, trots att verksamheten befinner sig inom en arena där man har lätt för att plocka upp människor som är behövande. Detta eftersom de aktiviteter som bidraget var avsett till måste genomföras enligt den ursprungliga planen, för att inte förlora finansieringen. En annan problematik finns i att etablera ny verksamhet när det efterfrågas från offentligt håll, särskilt när den verksamheten ligger utanför organisationen ordinarie område. Detta eftersom det sedan inte finns resurser att underhålla den ny-etablerade verksamheten och den kompetens det kräver på längre sikt. Ett generellt medskick var att regeringen behöver säkerställa förutsättningar för långsiktighet inom civilsamhället så att det finns kapacitet att accelerera och upprätta ny verksamhet när det väl behövs. Det konstaterades även att kunskapen inom offentlig sektor om civilsamhällets självständighet och värdet av civilsamhällets insatser behöver säkerställas på lång sikt.

Behovet av förutsättningar för fysiska mötesplatser lyftes. Framför allt inom segregerade områden är detta ett problem vilket leder till sämre förutsättningar för det lokala föreningslivet att verka. Den infrastrukturen måste finnas på plats och säkerställas.

VAD KAN CIVILSAMHÄLLET GÖRA?

Oavsett verksamhet kan aktörer inom civilsamhället bidra till ett sammanhang för människor och erbjuda nyligen etablerade svenskar ett kontaktnät. Detta är ett sätt att bidra till integrationen. En grupp diskuterade även möj-

ligheten att istället fokusera på att aktivera redan etablerade svenskar från majoritetsbefolkningen till att engagera sig i integrationsfrämjande insatser. Gruppen konstaterade att om en stor mängd människor gör lite i vardagen kan det göra stor skillnad för integrationen.

Det poängterades återigen att samverka inom civilsamhället är en förutsättning för ett långsiktigt och enhetligt integrationsarbete. Däremot är samordning av civilsamhällets långsiktiga arbete med integration en fråga om personella resurser.

VAD KAN PARTERNA GÖRA TILLSAMMANS?

Upplevelsen var att det behövs ett gemensamt samtal kring vad det finns för gemensamma mål med integrationsarbetet. Detta för att kunna utveckla ett enhetligt och långsiktigt integrationsarbete.

Det är också av vikt att hålla i gång dessa dialoger och samverkansplattformar, dels för att inte gå tillbaka och arbeta i varsitt stuprör, dels för att det ska vara korta kontaktvägar när situationen kräver det. Såväl inom civilsamhället som mellan civilsamhället och det offentliga.

Den tredje och sista frågeställningen som diskuterades var »Grundläggande logik påbjuder att samhällen som demografiskt präglas av mångfald även bör eftersträva mångfald inom sina institutioner för att dessa ska representera befolkningen och inte endast delar av den. Hur ser behoven ut idag och vilka hinder finns? Hur kan detta skilja sig på lokal, regional och nationell nivå?«.

VAD KAN REGERINGEN GÖRA?

Inom offentliga institutioner är det relativt tydligt hur en önskvärd, och ibland tvingande, uppdelning i relation till kön och ålder bör se ut. Det är mycket mer komplicerat än så när det kommer till etnicitet, och därför blir det en känsligare fråga. Däremot är det viktigt att prata med de som berörs, alltså de man inte lyckas attrahera eller nå. Detta gäller exempelvis i rekryteringsprocesser där många tenderar att rekrytera personer som liknar sig själva.

VAD KAN CIVILSAMHÄLLET GÖRA?

Kunskapen om hur situationen med mångfald inom samhällets institutioner ser ut behöver synliggöras och där kan organisationer som jobbar mot diskriminering på arbetsmarknaden bidra till att öka myndigheters kunskap, för att i förlängningen underlätta bemötandet av detta.

Förutsättningarna för att skapa mångfald inom den egna organisationen ser ofta olika ut. Beroende på verksamhetens ändamål är det lättare eller svårare att fylla målen för mångfald. Jobbar man med mångfald som sakfråga är det betydligt lättare, men är verksamheten exempelvis inriktad mot ett särskilt intresse där huvuddelen av målgruppen är män och där det finns separata sammanslutningar särskilt för kvinnor, blir det svårare att motarbeta uppdelningen inom organisationen. Det kan dock underlättas genom att sätta upp specifika mål för arbetet med mångfald.

VAD KAN PARTERNA GÖRA TILLSAMMANS?

Samverkan mellan parterna behövs för att synliggöra situationen, och parterna själva måste granska sin egen organisation i hur man rekryterar och hur man anpassar sig till sin målgrupp. Gemensamt för alla organisationer är att ju högre upp inom en organisation man tittar ju mindre mångfald blir det. Utfallet blir ofta att de som har privilegier från början ofta också fortsätter att vara privilegierade. För att motverka detta går det exempelvis att sätta upp mångfaldsmål som följs upp på ett strukturerat sätt.

DIALOG 2.

Tema: Koden omsatt till vardag

PGF-MÖTET DEN 4 oktober syftade till att ge deltagarna ett kunskapslyft kring *Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen* (Koden), bidra till ett gemensamt språk och en ökad förståelse för möjligheter och utmaningar för samverkan mellan civilsamhället och den offentliga sektorn.

Under mötet gästade en representant från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor för att presentera den årliga rapporten som följer upp det civila samhällets villkor utifrån de sex principerna i propositionen »En politik för det civila samhället«. Gästade gjorde även ambassadör vid Sveriges Ständiga Representation vid Europarådet i Strasbourg, som berättade om bakgrunden till Koden och hur den används i Europarådets arbete, samt representant från Arbetsmarknadsdepartementet som berättade om departementets sakråd för att arbeta fram åtgärdsprogram mot olika former av rasism, som tydligt kopplats till Koden.

Detta följdes av två omgångar av gruppdiskussioner.

Den första behandlade *deltagarnas kunskap om och erfarenheter av samtliga nivåer för medverkan i beslutsprocessen, utifrån bl. a. regeringens olika dialogprocesser eller andra egna erfarenheter av möten mellan det offentliga och civilsamhället. Den andra utgick från vilka möjligheter deltagarna såg med att använda Koden som verktyg och vilka värden det tillför att utgå från Koden när civilsamhället bjuds in att medverka i beslutsprocesser. Samtliga diskussioner sammanfattades och utifrån de erfarenheter deltagarna delat med sig av samt de möjligheter som identifierats med Koden formulerades ett antal förslag på åtgärder som redovisas nedan.*

VAD KAN REGERINGEN GÖRA?

Regeringen kan tydliggöra att Koden bör ligga till grund för de dialogprocesser som initieras från offentligt håll, det vill säga – värna om koden och säkerställa att den används. Det skulle bland annat innebära att formulera ett

tydligt syfte i inbjudningar så att de medverkande förstår vad deras medskick kommer att leda till och varför det är viktigt. Det innebär även att skapa tydliga förväntningar inför, under och efter mötet – både vad de deltagande kan förvänta sig och vad som förväntas av de deltagande.

För att möjliggöra att Koden ligger till grund för offentliga dialogprocesser kan regeringen genomföra ett kunskapslyft kring Koden för berörda tjänstepersoner på Regeringskansliet och i myndigheter. Där kan regeringen även uppmantra myndigheter att inhämta civilsamhällets expertis, genom exempelvis regleringsbrev. NOD som organ syftar till att främja och underlätta samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle på nationell nivå, därför kan det offentliga i högre grad använda sig av NOD som stöd vid samverkansprocesser samt informera om det stöd som finns att hämta där. Detta innebär även att skapa rätt förutsättningar i NOD:s resurser för att kunna vara det stödet.

Efter att civilsamhället bjudits in att medverka i beslutsprocesser är det av vikt att regeringen säkerställer och ta ansvar för att tydlig återkoppling alltid sker samt förmedlar hur processen för detta ska se ut. Till detta är det av vikt att kontinuerligt utvärdera för att följa upp hur civilsamhällets medverkan upplevs och hur det kan förbättras.

VAD KAN CIVILSAMHÄLLET GÖRA?

Civilsamhället kan bidra till att sprida kunskap om Koden. Detta kan göras såväl inom civilsamhället som till offentliga aktörer, särskilt inför möten med det offentliga där man upplever att formerna brister.

Civilsamhället kan även sprida kunskap från möten med det offentliga till andra civilsamhällesorganisationer. Mötets innehåll kan vara relevant för en bredd av organisationer, inte bara de deltagande. Även återkoppling och informationsspridning internt inom organisationen är viktig för att minska personberoendet.

Civilsamhället kan även bli bättre på att våga efterfråga tydlighet i processer som har oklara former och medför otydliga förväntningar. De större och mer etablerade aktörerna bör ta större ansvar i detta. I relation till det kan civilsamhället också anordna förmöten inför dialog med det offentliga för att samordna sig och gemensamt prata om förväntningar.

Civilsamhället kan se till att delta i och värna de processer som finns. Det gäller exempelvis att delta i remissrundor eller referensgrupper när utrymme erbjuds.

VAD KAN PARTERNA GÖRA TILLSAMMANS?

Parterna kan, genom NOD som en partsgemensam struktur, vara mer aktiv i att dela goda exempel på lyckade dialogformer och därmed bidra till kunskapsspridningen. NOD kan även bidra till att öka civilsamhällets medverkan i processer genom att initiera samråd men också genom att sprida kunskap om NOD:s funktion och Koden som verktyg.

Parterna kan tillsammans utveckla befintliga dialogprocesser som exempelvis PGF, via NOD, för att se hur väl PGF fungerar utifrån Kodens principer.

Parterna kan även bli bättre på att byta kunskaper mellan varandra, lyssna in och visa öppenhet. Ibland hamnar samtal i ett sökande efter rätt och fel när det som i stället krävs är en förståelse för varandras förutsättningar och insikt om hur vi kan komplettera varandra i det, för att i förlängningen kunna skapa en gemensam förflyttning.

Parterna är också gemensamt ansvariga för att delta i de processer som redan finns idag. Forum som exempelvis PGF lever inte om inte båda parter dyker upp och deltar aktivt.

DIALOG 3.

Tema: Demokrativillkor för statsbidrag och yttrandefrihet i civilsamhället

PLANERINGEN INFÖR PGF-mötet den 23 november utgick från propositionen *Statens stöd till trossamfund samt demokrativillkor vid stöd till civilsamhället* (Prop. 2021/22:272) som dagarna innan PGF-mötet hade återkallats av regeringen. PGF-mötet utgick ändå från propositionen och till detta även övriga utredningar som legat till grund för denna, exempelvis *En arvsfond i takt med tiden* (SOU 2018:7) samt *Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige* (SOU 2018:18). PGF-mötet syftade till att lyfta frågor om hur långt en organisations ansvar sträcker sig i ett demokratiskt hänseende och hur parterna bäst kan arbeta med människor eller grupper som befinner sig i en demokratisk riskzon.

Samtalen under mötet skedde i gruppdiskussioner.

Den första frågeställningen att diskuteras var *Demokrativillkor tar sikte på att motverka att offentliga medel går till ickedemokratiska värderingar. Hur långt sträcker sig parternas olika ansvar i det?* Samtliga diskussioner sammanfattades och avslutades med förslag på åtgärder som redovisas nedan.

VAD KAN REGERINGEN GÖRA?

Regeringen kan öka tydligheten om demokrativillkor i bidragsgivning. Där kan regeringen bli tydligare med villkor, och forma och formulera dessa så de går att tillämpa på ett bra sätt. I det kan regeringen även säkerställa ett säkert system via förordningar till myndigheterna och även arbeta för enhetlighet i de olika förordningarna för att underlätta för myndigheterna att handlägga.

Regeringen kan säkerställa att regleringen av statlig bidragsgivning tillåter att kommuner och regioner arbetar i nära samverkan med civilsamhället efter

sina lokala förutsättningar utan att hindras av nya tillämpningar av bidragsvillkoren.

I relation till civilsamhället kan regeringen visa tillit till civilsamhällesorganisationer och öka kunskapen om organisationers verksamhet.

För att demokrativillkor ska motverka att offentliga medel går till icke-demokratiska värderingar kan regeringen föra dialog med civilsamhället om villkorens tillämpning.

VAD KAN CIVILSAMHÄLLET GÖRA

Civilsamhället kan aktivt jobba med att utbilda och göra valberedningsarbetet till något attraktivt för att i förlängningen få fram bra företrädare för organisationen.

Civilsamhället kan arbeta med att tydliggöra värdegrunden på alla nivåer inom organisationen.

Civilsamhället kan visa tillit till de myndigheter som fördelar bidrag för att stärka legitimiteten för bidragssystemet.

Civilsamhället kan öka kunskapen om organisationer, särskilt när kritik uppkommer om kopplingar till extremism.

Nationella organisationer bör vara tydliga och ta ansvar för sina lokala medlemmar om demokrativillkorskrav då alla medlemmar ska innefattas.

VAD KAN PARTERNA GÖRA TILLSAMMANS

Parterna kan tillsammans hjälpas åt att skapa en gemensam kultur och ett gemensamt språk kring vad demokrativillkoren faktiskt betyder, och hitta ett gemensamt forum för att ha den dialogen.

Parterna kan tillsammans påvisa legitimitet till att det finns ett bidragssystem för organisationsbidrag. Det är viktigt att föra fram i opinionen som finns om bidragsfusk.

Parterna kan tillsammans föra dialog med varandra om deras respektive roller.

Den andra diskussionen utgick från frågan *Hur kan vi arbeta med människor eller grupper som finns i en demokratisk riskzon?*

VAD KAN REGERINGEN GÖRA?

Regeringen kan tillföra mer resurser och framförallt särskilt riktade bidrag till de som jobbar gentemot radikalisering.

Regeringen kan tydliggöra vilka grupper och individer som befinner sig i demokratisk riskzon.

Regeringen kan tydliggöra skillnaden med demokratisk riskzon gällande organisationer samt gällande individer, och skillnaden mellan dessa.

Regeringen kan utveckla demokrativillkor som tydliggör gränser för vad organisationer får göra och inte i relation till grupper och individer som befinner sig i en demokratisk riskzon.

VAD KAN CIVILSAMHÄLLET GÖRA?

Civilsamhället kan ta hand om engagemang och i praktisk verksamhet visa hur man genom demokratisk organisering kan vara med och påverka.

Civilsamhället kan fortsätta bedriva värdefull verksamhet. Det behövs inte alltid uppfinnas nytt utan det finns ett stort värde i att hålla i viktig befintlig verksamhet.

Civilsamhället behöver ha ett medvetet förhållningssätt och försöker ta reda på vilka grupper och individer man jobbar med, särskilt om det finns problematiska tendenser.

VAD KAN VI GÖRA TILLSAMMANS?

Parterna kan lyssna in varandra. Civilsamhället kan signalera behov och då behöver det offentliga se och ta till sig signalen.

Parterna kan tillsammans hitta verktyg för att tillgängliggöra lagar och dylikt så dessa dokument blir enkla och tydliga för alla.

Parterna kan föra dialog med varandra och visa intresse inför varandras praktiska verkligheter.

Deltagarnas synpunkter om forumet

REPRESENTANTERNA i forumet har fått möjlighet att utvärdera sina upplevelser i samband med årets möten. Svarsfrekvensen på utvärderingarna har varierat mellan 60–88 procent. Den totala svarsfrekvensen för samtliga utvärderingar som skickats ut efter PGF-mötena är 73 procent.

I de utvärderingar som följt dialogmötena går det att utläsa att en majoritet av de svarande verkligen håller med eller i stort sett håller med om att det under mötet fanns utrymme för regeringens respektive civilsamhällets företrädare att tydliggöra sina roller och förutsättningar utifrån det tema som diskuterades. En majoritet av de svarande menade att de verkligen eller i stort sett håller med om att de frågor som diskuterats varit tydliga, konkreta och relevanta för forumet. I relation till vissa möten framkom det dock en önskan om än mer tydliga och begränsade frågeställningar som också kopplar bättre an till syftet med PGF, mer tid för dialog och att bättre hålla diskussionen inom temats ramar.

Gällande påståendet om att arbetsformerna varit lämpliga för forumet menade en majoritet av de svarande att de helt eller i stort sett instämde. Även på frågan om möjligheten att komma till tals under mötet menade en majoritet av de svarande att de upplevde eller i stort sett upplevde att de kommit till tals i den utsträckning de önskade. Det poängterades dock återigen att det ibland behövs mer tid att diskutera frågeställningarna för att samtliga deltagare ska få komma till tals och för att diskussionerna ska hinna landa i konkreta förslag.

Enligt en majoritet av de svarande har förberedelsematerialet som tagits fram inför mötena varit lagom omfattande och gett en bra grund för att kunna delta i mötet, samt att presidiet kallat till och förberett mötet på ett tillfredsställande sätt.

Andra kommentarer som framkommit under året har handlat om vikten av att representanterna i mötet har kunskap och mandat att diskutera de frågor som står på agendan och att frågorna bör vara på en generell nivå som möjliggör för deltagare att tala utifrån egna erfarenheter från organisationen de representerar.

Även en helårsutvärdering har genomförts som hade en svarsfrekvens på 53 procent. I denna framkom att en majoritet av de svarande instämde helt eller i stort sett i påståendena om att PGF uppfyllt sitt syfte under året i enlighet med arbetsordningen och att PGF-mötena varit värdefulla för de svarande i deras arbete samt för organisationen de representerar. Gällande frågan om planeringsgruppernas storlek och sammansättning fungerat väl visar utvärderingen att de svarandes åsikter går isär och i kommentarerna framkommer ett behov av att se över arbetssättet.

I andra kommentarer framkom att ett stort värde med deltagandet var möjlighet till nätverksbyggande med civilsamhällesorganisationer som man vanligtvis inte samarbetar med. En ojämn kunskap och kompetens bland deltagarna om civilsamhällespolitiken och övergripande förutsättningsfrågor gör dock att samtalen ibland ger ett ojämnt resultat.

Andra viktiga värden som framkom var att få en ökad kunskap om statens organisering samt kunskap om förutsättningar och ramar kopplat till samarbete med – och stöd till – civilsamhället, samt att få diskutera viktiga frågor med den andra parten. Det framkom även att det varit värdefullt att medverka i dialogen mellan parterna för att förstå och bidra till uppföljningen av politiken till det civila samhället.

Arbetsformer för forumet 2022

MÖTESFORMERNA

Partsgemensamt forum träffas löpande under året. På det första mötet planeras årets arbete, bland annat genom att anta en arbetsordning och välja teman samt representanter till presidiet. Vid de övriga mötena diskuteras de valda temana. Vid varje möte förs minnesanteckningar. Anteckningarna behandlas och godkänns av forumet efter varje möte. Det är också minnesanteckningarna som ligger till grund för denna skrift. Under 2022 har forumet träffats fyra gånger.

PRESIDIUM

Ordförande och vice ordförande utgör presidiet. De har till uppgift att förbereda dagordning och andra frågor som de får i uppdrag att bereda, som rör PGF:s utformning och genomförande. En tjänsteperson från NOD deltar som administrativt stöd. Presidiet svarar för helheten, att processen ska leda till syftet för PGF, samt att koppla dialogen till uppföljningen av politiken.

Presidiet ansvarar för att det gemensamma uppdraget prioriteras framför en enskild parts intresse och för att leda gruppen till beslut angående frågor som rör PGF.

ARBETSSÄTT

Parterna har ett gemensamt ansvar för att bidra till dialogen. Varje dialogmöte förbereds av en planeringsgrupp, i samråd med presidiet. Grupperna består av deltagare från båda parter och tillsammans beskriver de temat, förbereder frågeställningar och tar fram ett förberedelsematerial med läshänvisningar.

Parterna ansvarar även för att förbereda och samordna sig samt för att förankra frågorna i sina organisationer. Under 2022 har det för civilsamhället skett genom förmöten i anslutning till vissa PGF-möten, som varit öppna för alla organisationer i det civila samhället. Det har även skett informationstillfällen för organisationer utanför PGF som varit intresserade av forumet. I regeringskansliet finns en interdepartemental arbetsgrupp för frågor om det civila samhället som samlar departement som har med civilsamhällesfrågor att göra. Gruppen är även referensgrupp för generella frågor om det civila

samhället och har en viktig roll i den uppföljning som årligen sker av politiken och redovisas för riksdagen. En regelbunden koppling finns mellan gruppen och PGF och samtliga representanter inbjuds att delta i PGF och tar del av forumets minnesanteckningar och årsskrift. Återkoppling ges även i generella frågor normalt till politisk ledning med ansvar för civilsamhällesfrågor. När det är relevant lämnas återkoppling även till berörda myndigheter.

ADMINISTRATION AV PGF

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) har till uppgift att sammankalla och administrera PGF. NOD ansvarar därmed för

- de praktiska arrangemangen av mötena samt att skicka kallelser, utvärderingar och minnesanteckningar, i samråd med presidiet,
- att administrera arbetet i presidiet och erbjuda stöd till planeringsgrupperna,
- att samordna arbetet mellan presidiet och planeringsgrupperna,
- att sprida generell information om PGF och vara produktionsansvarig för den årliga skrift som tas fram.

URVAL AV DET CIVILA SAMHÄLLETS ORGANISATIONER

Civilsamhällets organisationer nominerar sig själva till forumet. Nominerings- och urvalsprocessen sker årligen. En urvalskommitté gör urvalsarbetet och tillämpar då de partsöverenskomna principerna för urvalet och tar fram ett förslag som forumet fattar beslut om.

Principerna för urval av organisationer som har ingått i forumet 2022 har varit att:

- Det ska vara en bred och mångfaldig representation från hela det civila samhället, bortsett från politiska partier och ordenssällskap.
- Deltagandet ska bygga på ett intresse och engagemang från organisationen att medverka och bidra.
- Representanterna ska ha kapacitet och kompetens att bidra i en dialog på central nivå om både generella och fördjupande civilsamhällesfrågor. Samt kunna avsätta den tid som krävs för medverkan och förberedelser som angivits i nomineringsformuläret.
- Paraplyorganisationer ska ha en självklar plats i PGF men också andra former av organisering ska ha utrymme.
- En sammansättning över tid som ger både kontinuitet och förnyelse ska eftersträvas.

Organisationer i forumet 2022

UNDER ÅRET har 13 organisationer ingått i forumet.

- #jagärhär
- Civos
- Coompanion Sverige
- Kompis Sverige
- LSU – Sveriges barn- och ungdomsorganisationer
- Malmö mot diskriminering
- Mattecentrum
- SIOS
- Stiftelsen Friends
- Storasyster
- Svenska e-sportförbundet
- Verdandi
- X-CONS

Forumkonferensen 2022

FORUMKONFERENSEN anordnas vartannat år av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor på uppdrag av regeringen och är en mötesplats för dialog om hållbar samhällsutveckling och ett tillfälle för civilsamhället och myndigheter att mötas och hitta lösningar på gemensamma utmaningar. Forumkonferensen är en breddning av dialogen som förs i Partsgemensamt forum, och konferensen 2022 arrangerades i samverkan med NOD.

Konferensen var digital och temat var digital dialog och samverkan. Under dagen utforskade deltagarna tillsammans med inbjudna gäster deras erfarenheter från digitaliseringen som skett under pandemin och vad som borde tas med in i framtida samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhällets organisationer. Programpunkterna varvades med diskussioner i mindre grupper.

Konferensen första programpunkt utgick från MUCF:s årliga uppföljning av villkoren för det civila samhället *Ännu ett år av utmaningar - Uppföljning av ideella föreningars villkor 2021* och *Digitalisering för alla? - Digitaliseringens konsekvenser för det civila samhället*. Där lyftes bland annat fram vilka utmaningar och framgångsfaktorer som funnits med den digitalisering som civilsamhället genomgått under pandemin.

Därefter följde en presentation från Mats Snäll, ansvarig för utvecklingen av covidbevis på Myndigheten för digital förvaltning, DIGG, om hur samverkan med civilsamhället är en förutsättning för att lyckas med digitalisering. Mats pratade om erfarenheterna från utvecklingen av covidbevis och, senare, appar för verifiering av dessa vid evenemang där flera av civilsamhällets aktörer var arrangörer. Mats berättade också om hur DIGG i framtiden kan fortsätta samverkan med civilsamhället på olika sätt.

Avslutningsvis skedde ett panelsamtal med Hela Sverige ska leva, Youth 2030 samt Malmö stad med fokus på erfarenheter från den snabba digitaliseringen under pandemin i relation till samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhällets organisationer, för att samla goda exempel och komma närmare lösningar på gemensamma utmaningar.

Under konferensens samlades samtliga medskick från deltagarna in. Medskicken handlade om erfarenheter från när digital dialog och samverkan fungerar som bäst. Dessa medskick sammanställdes i efterhand till en inspirationskrift som publicerades på MUCF:s hemsida. ✕

Tidigare teman

Nedan redovisas tidigare teman som har behandlats i PGF mellan 2012–2021. Samtliga årliga skrifter finns att hämta på www.nodsverige.se.

2021

- Coronapandemins konsekvenser för demokratin
- Att verka för ett öppet debattklimat – insatser mot hot och hat
- Hur det civila samhället ska stärkas – om olika associationsformer
- Civilsamhällets roll i samhällskriser

2020

- Arbetsordningen för 2020
- Att tydliggöra civilsamhällets betydelse
- Demokrati och nya former för engagemang

2019

- Krympande utrymme för det civila samhället
- Agenda 2030
- Socialt företagande och social innovation
- Civilsamhällets nya former

2018

- Civilsamhället och arbetet för jämställdhet
- Civilsamhället och insatser för ökad jämlikhet
- Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet, fördjupning
- Civilsamhällets särart och konkurrens- och konsumenträtten

2017

- Civilsamhället och tilliten till demokratin
- Civilsamhället och samhällsplaneringen, fördjupning
- Civilsamhället och representativiteten
- Civilsamhället och värdegrunden – demokratibegreppet

2016

- Civilsamhället och integrationen
- Civila samhällets organisationer som arbetsgivare
- Civilsamhället i samhällsplaneringen
- Civilsamhället och det offentliga förvarningssystemet

2015

- När det offentliga konkurrerar ut civilsamhället
- Olika förutsättningar för olika typer av organisationer
- Gemensamma verktyg i mötet med olika samhällsutmaningar i Sverige och globalt
- Civilsamhället som demokratibärare i samhället

2014

- Mångfald, inkludering och delaktighet inom civilsamhällets organisationer
- Röstbärrollen och demokratiskt inflytande i parallella processer
- Långsiktiga och alternativa finansieringsmöjligheter för civilsamhället
- Bilden av den ideella sektorn och dess särart samt motiv till särbehandling i förhållande till företag

2013

- Demokrati, nya former av engagemang och civilsamhällets roll som röstbärare
- Civila samhällets särart och kvalitet, idéburet företagande samt administrativa krav
- Former för dialog och samråd samt jämbördighet
- Civilsamhällets kunskap och samverkan med den offentliga sektorn

2012

- Civila samhällets möjligheter att utföra välfärdstjänster
- Organisationens oberoende och självständighet
- Civila samhällets ekonomi: offentlig finansiering, skatter och avdrag samt arbetsgivarfrågor
- Civila samhällets betydelse för delaktighet och mångfald i samhällslivet
- Behovet av ökad kunskap om det civila samhällets villkor och dess betydelse för samhället
- Politiken för det civila samhället – hur ska den genomföras och följas upp?

N·O·D

NATIONELLT ORGAN FÖR DIALOG OCH SAMRÅD MELLAN
REGERINGEN OCH DET CIVILA SAMHÄLLET